

sk

Európska únia
Regionálna politika

info regio

| Č. 16 | máj 2005 |

panorama

Najlepšie skúsenosti

z regionálneho rozvoja

Obsah

Najlepšie skúsenosti z regionálneho rozvoja

V škole najlepších skúseností

Implementácia štrukturálnych fondov sa často považuje za pridanú hodnotu Spoločenstva. Jedným z jej aspektov je aj odovzdávanie najlepších skúseností v správe štrukturálnych fondov v priebehu programových období a výmena skúseností medzi členskými štátmi a regiónmi.

Hodnotenie v členských štátoch pokračuje

Riaditeľstvo pre regionálnu politiku uskutočnil analýzu hodnotenia programov Cieľov 1 a 2 v polovici obdobia realizácie s cieľom využiť výsledky a zvážiť možnosti tvorby najlepších skúseností v budúcnosti.

Svedectvo: Švédsko

Činnosť Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF): Nemecko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo, Grécko

Svedectvo: Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovensko

Reportáž: Írske recepty na úspech

V období vstupu v roku 1973 bolo Írsko jednou z najchudobnejších krajín Európskej únie. Po tridsiatich rokoch patrí medzi najviac prosperujúce štáty EÚ. Čo však bolo hnacím motorom rozvoja írskej ekonomiky? Aké „tipy“ môže Írsko poskytnúť novým členským štátom?

Svedectvo: Belgicko

Svedectvo: Španielsko

Činnosť ERDF: Holandsko, Portugalsko, Dánsko, Taliansko

3

9

12

13

14

15

19

20

21

Foto (stránky): Európska komisia (1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10), A. Janssens/Euro Liège TGV (11), Örebro län (12), AZ publica (13), Nicéphore Cité (13), Creggan Enterprises Ltd (13), URBAN Greece (13), Ministerstvo pro místní rozvoj (14), National Roads Authority (15), Dublin Bay Project (16), Women's Community Projects (Mullingar) Association Ltd (17), AEIDL (17), National University of Ireland, Maynooth (18), Région wallonne (19), URBAN II Noord aan de Rotte (21), Nordjyllands Amt (21), Ministério da Ciência, Tecnologia e Ensino Superior (21).

Obálka: Stanica „Estação do Oriente“ v Lisabone (Portugalsko) bola postavená pri príležitosti Expa 98 s pomocou Európskeho fondu pre regionálny rozvoj.

Na obsahu tohto vydania spolupracovali: Pierre Ergo, Véronique Faure, Veronica Gaffey, Jean-Luc Janot, José Luis Kaiser, Ann Martin, Catherine Mathot, Eirini Nikolaïdou, Wolfgang Petzold.

Zodpovedný redaktor: Thierry Daman, ES, GR Regionálna politika

Anglická a francúzska verzia tohto časopisu vychádza na recyklovanom papieri.

Prehľad tém v 19 jazykoch Európskej únie možno nájsť na adrese:
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_en.htm

Texty v tejto publikácii nie sú právne záväzné.

Riadenie programov štrukturálnych fondov

V škole najlepších skúseností

John Bachtler (*)

Implementácia štrukturálnych fondov sa často považuje za pridanú hodnotu Spoločenstva. Jedným z jej aspektov je aj odovzdávanie najlepších skúseností v správe štrukturálnych fondov v priebehu programových období a výmena skúseností medzi členskými štátmi a regiónmi. Poučenia získané počas jednotlivých fáz implementácie programu tak môžu poslúžiť ostatným.

Zoskupenie podnikov v Egg v časti Vorarlberg (Rakúsko)

Riadenie štrukturálnych fondov prináša mimoriadne výzvy. Proces využívania veľkých finančných príspevkov počas viacročného obdobia a vo viacerých sektoroch je zložitý a náročný, najmä ak sa uplatňuje v administratívnom prostredí, ktoré je v rozpore s pravidlami národného riadenia. Skúsenosti z ostatných pätnástich rokov však ukazujú, ako členské krajiny využívali štrukturálne fondy pri tvorbe pridanej hodnoty Spoločenstva a nových prístupov v regionálnej politike. Jedným z najcennejších aspektov takejto pridanej hodnoty je priestor na osvojenie si najlepších skúseností z riadenia štrukturálnych fondov počas jednotlivých programových období a priestor na výmenu skúseností medzi členskými štátmi a regiónmi.

Riadenie programov: pre každú krajinu iný systém

Jednotlivé členské štáty vypracovali vlastné systémy riadenia programov, ktoré niekedy obsahujú aj špecifické regionálne systémy. Krajiny tak možno rozdeliť na tieto kategórie:

- > krajiny s *diferencovaným* prístupom k pridelovaniu zdrojov, kde vznikli samostatné administratívne štruktúry pre potreby riadenia štrukturálnych fondov (Holandsko, Švédsko alebo Spojené kráľovstvo);
- > krajiny s *integrovaným* prístupom, ako je Rakúsko, Španielsko, niektoré časti Nemecka a väčšina nových člen-

(*) Profesor John Bachtler je riaditeľom Výskumného centra európskych politík (European Policies Research Centre) na univerzite v Strathclyde v Glasgowe (Spojené kráľovstvo).

ských štátov. Proces prideľovania zdrojov tu uskutočňujú ministerstvá alebo národné či regionálne inštitúcie;

- > krajiny s kombinovaným systémom oboch vyššie uvedených prístupov. Systém sa používa vo Fínsku, Francúzsku a v Taliansku.

Každý typ riadenia prináša výhody i nevýhody. Diferencované systémy môžu byť síce administratívne náročné (a menej vhodné pre väčšie zásahy v rámci Cieľa 1), no zároveň prinášajú vyššiu strategickú súdržnosť, transparentný proces rozhodovania a viditeľnosť financovania EÚ. Integrované systémy zasa fungujú priamejšie a efektívnejšie, no často býva problematické zosúladiť jednotlivé zásahy s efektívnym využitím financovania EÚ.

Riadenie programov z vonkajších zdrojov (outsourcing): Sekretariát Cieľa 2 v Porýní v Severnom Porýní-Vestfálsku (Nemecko)

Jedným zo spôsobov riadenia štrukturálnych fondov, ktorý sa často používa v systéme diferencovaného riadenia, je vyčlenenie častí programov do správy samostatného sekretariátu. Tento systém sa už dlhšie používa v niektorých oblastiach v Belgicku, Holandsku a v Spojenom kráľovstve. Najnovším príkladom je Severné Porýnie-Vestfálsko, kde vznikol „Ziel 2 Sekretariat“ (Sekretariát Cieľa 2), ktorý spravuje konzultačná spoločnosť. Jej úlohou je zlepšiť koordináciu výborov programu, poskytovať technickú podporu jednotlivým ministerstvám a ďalším orgánom, ktoré sa podieľajú na správe programu. Konzultačná spoločnosť zabezpečuje aj aktivity v oblasti propagácie a komunikácie.

Vedľajšia komunikácia v Bragança (Norte, Portugalsko) uľahčuje prechod do Španielska

Počas ostatných 10 — 15 rokov riadenie programov vo viacerých členských štátoch EÚ (naposledy v Grécku a Írsku) prechádzalo na úroveň regiónov. V mnohých regiónoch vznikli organizácie na strednej úrovni implementácie, ktoré riadia tematické alebo subregionálne časti programov, ako napríklad v Rakúsku (kancelárie regionálneho manažmentu), vo Francúzsku (lokálne subvencie), v Taliansku (integrované programy/projekty) alebo v Spojenom kráľovstve (akčné plány).

Štruktúra systémov riadenia je prepracovanejšia, aby sa tak posilnil dohľad nad prideľovaním zdrojov, ktoré musí byť v súlade so strategickými cieľmi programu. Z hodnotiaceho prieskumu vyplýva, že účinnosť riadenia závisí hlavne na jasnej definícii organizačných úloh, procesov, ako aj na pružnom prístupe k inováciám. Dôležitým faktorom pri zlepšovaní riadenia je pravidelná spolupráca alebo tzv. networking programových sekretariátov. Ide o systém, ktorý sa bežne používa v implementácii štrukturálnych fondov v Rakúsku, v Holandsku a v Spojenom kráľovstve.

Anglicko (Spojené kráľovstvo): Iniciatíva najlepších skúseností pre kvalitnejšie riadenie programov

V roku 2003 úrad britského premiéra začal uskutočňovať Iniciatívu najlepších skúseností (Best Practice Initiative), ktorej cieľom bolo zlepšiť riadenie štrukturálnych fondov v Anglicku. Iniciatíva pozostáva z troch hlavných prvkov: a) podrobný prehľad najlepších skúseností, ktoré možno zopakovať inde a nedostatkov, ktoré treba vyriešiť, najmä v oblasti strategického riadenia a podpory projektov; b) stratégiu trvalého vzdelávania s cieľom rozvinúť techniky a vedomosti v oblasti programov; a c) networking a zabezpečenie vzdelávacích materiálov.

Marketing programu: propagácia a komunikácia

Informácie tvoria jadro programovania štrukturálnych fondov. Riadiace orgány musia informovať a zapojiť uchádzačov a potenciálnych príjemcov subvencií do celého procesu. Uchádzači i príjemcovia sa tak naučia posúdiť vhodnosť svojej prihlášky, ako zostaviť kvalitnú prihlášku a ako efektívne implementovať projekt. Partneri programu požadujú informácie o zaistení plynulého administratívneho priebehu a o riadení programu. Verejnosť zasa treba informovať o tom, ako štrukturálne fondy prispievajú k miestnemu a regionálnemu rozvoju.

V súčasnom cykle programov štrukturálnych fondov (2000 – 2006) sa zdôrazňuje oblasť propagácie a komunikácie. V priebehu životného cyklu programu sa potreby komunikácie vyvíjajú a možno identifikovať viacero najlepších skúseností, medzi ktoré patrí:

Úprava prístupov k archeologickým náleziskám v Aténach (Grécko) pri príležitosti Olympijských hier v roku 2004

- > identifikácia cieľových skupín vo vzťahu k ich informačným potrebám a očakávaným reakciám
- > výber správnych nástrojov kontroly s jasným účelom, zvážiť schopnosti cieľovej skupiny a prinášať jasné a stručné posolstvo
- > vytvoriť vhodný systém riadenia komunikácie s jasne definovanými úlohami a zodpovednosťami, investícia do kapacity, efektívne využitie výsledkov a vnútorné mechanizmy hodnotenia účinnosti zásahov.

Grécko: propagácia štrukturálnych fondov

Riadiaci orgán komunitárneho rámca podpory v Grécku zaviedol jednotný komunikačný systém. Tento slúži na informovanie príjemcov a verejnosti. Súčasťou systému je sieť asi 50 úradníkov pre oblasť informácií a propagácie, centrálna informačná a komunikačná skupina, podrobný sprievodca pre účely informácií a propagácie počas celej doby trvania programu, ako aj modul, ktorý umožňuje zhodnotiť účinnosť komunikačných aktivít.

Realizácia programu: posudzovanie a výber projektov

V súčasnosti, viac ako kedykoľvek predtým, sa kladie dôraz na realizáciu výsledkov programu. Pritom sa uplatňujú sankcie a stimuly pravidla zrušenia záväzku vyplácania po dvoch rokoch a výkonnostná rezerva. Programové orgány sa snažia zlepšiť kvalitu projektu a objavovať lepšie projekty so strategickým významom, u ktorých je vysoká pravdepodobnosť realizácie v určenom termíne. Ak je pravdepodobné, že do roku 2007 pomoc pre regióny skončí, projekty by mali zanechať v regióne trvalé dedičstvo.

V tomto kontexte má dôležitú úlohu posudzovanie projektov a systémy výberu. Úroveň profesionality a systematickosti procesu posudzovania žiadostí sa postupne zlepšuje. Niektoré regióny používajú dômyselné metódy známkovania, priradovania váhy a vyhodnocovania projektov podľa poradia (najmä v Írsku, Holandsku a v Spojenom kráľovstve). Používanie vstupných a kvalitatívnych kritérií umožňuje programovým manažérom ovplyvniť profil žiadostí a rozhodnúť o prioritách pridelenia zdrojov. V Nemecku, Taliansku a v Španielsku bežne pôsobia nezávislí experti, skupiny špecialistov a prostredníci (napr. banky), ktorí posudzujú určité opatrenia alebo operácie, najmä v prípade veľkých a komplikovaných infraštruktúrnych projektov, alebo vysoko špecializova-

ných iniciatív regionálneho rozvoja. Mimoriadne veľký význam má aj vzdelávanie príjemcov subvencií v oblasti techník hodnotenia projektu.

Základným cieľom každého systému je dosiahnuť jednoduché a transparentné postupy posudzovania a výberu projektov, flexibilitu pri posudzovaní novátorských žiadostí, priestor na rýchlu realizáciu projektov s nízkym rizikom, ako aj podporné systémy na pomoc príjemcom pri uskutočňovaní projektu.

Taliansko: zvyšovanie kvality projektov prostredníctvom lokálnych integrovaných programov

V rámci rôznych integrovaných projektov v Taliansku sa v niektorých regiónoch predstavili Integrované programy pre miestny rozvoj (*Programmi Integrati per lo Sviluppo Locale — PISL*). Ich cieľom je zlepšiť kvalitu projektov a strategickú kapacitu regionálnych činiteľov. Jednotlivé programy PISL tvoria stratégiu na strednej úrovni, kde vzniká súvislý celok integrovaných a medziodborových akcií (pomoc v oblasti infraštruktúry a pomoc podnikom), ktorý poskytuje koordinovaný teritoriálny rámec pre návrh, výber a realizáciu projektov.

Rakúsko: zlepšenie kvality a transparentnosti pri tvorbe a výbere projektov

Kancelárie regionálneho manažmentu v Rakúsku spolupracujú s uchádzačmi na miestnej úrovni pri písaní žiadostí a pri tvorbe kvalitných projektov. V záujme zlepšenia transparentnosti a koherencie vo výbere projektov organizácia zamestnáva manažérov opatrení (*Maßnahmenverantwortliche Förderstellen*), ktorí zaisťujú štandardný postup pri prijímaní, posudzovaní žiadostí, pri výbere projektov a určovaní výšky poskytnutých finančných čiastok. Cieľom tohto procesu je zlepšiť transparentnosť a dôslednosť vo výbere projektov.

Informácie v službách programu: úloha monitorovania

Proces monitorovania štrukturálnych fondov sa často považoval za druhoradý v porovnaní s omnoho dôležitejšou realizáciou programu. V ostatných rokoch je však monitorovanie základnou podmienkou efektívneho programovania, keďže poskytuje dôležité informácie o všetkých aspektoch programu, ako je vypracovanie, realizácia a vyhodnotenie.

Čistiaca stanica v Danutoni (Rumunsko) dostala príspevky z fondov PHARE a ISPA

Návšteva zavlažovacích zariadení financovaných fondom EFRR na západnom brehu ostrova Réunion (Francúzsko)

Sledovanie finančného a reálneho postupu programov: národné a regionálne systémy monitorovania

V súvislosti s nárastom významu monitorovania programov viaceré členské krajiny investovali do vytvorenia spoločných a užívateľsky orientovaných systémov. Tieto umožňujú sledovať finančné ukazovatele (záväzky, platby) i operačné ukazovatele (postup projektov). Jedným z najznámejších je francúzsky systém monitorovania PRESAGE, ktorý sa začal používať aj v iných krajinách. Možno spomenúť aj systémy SIRGIS a SINIT v Taliansku, STINS vo Švédsku a regionálne systémy, napr. efReporter v Sasku-Anhaltsku (Nemecko). Do novej generácie systémov, ktoré vypracovali nové členské krajiny, patrí systém SIMIK v Poľsku, ktorý sa v súčasnosti transformuje na sieťový systém SIMIK-NET. Je zaujímavé, že skúsenosť z monitorovania štrukturálnych fondov sa využíva aj v tvorbe rozsiahlejších systémov monitorovania vládnych zásahov, napríklad systém MVI (Monitorovanie verejných investícií) v Taliansku.

Účinné monitorovanie začína identifikáciou, definíciou a vyčíslením ukazovateľov, pričom sa berú do úvahy reálne možnosti zberu údajov a význam údajov. Preto treba mať k dispozícii systémy zberu a archivácie údajov, ktoré by

v ideálnom prípade mali dodávať informácie v reálnom čase na účely programovania. Okrem toho treba získavať ľudské zdroje v oblasti monitorovania prostredníctvom zvyšovania povedomia a motivácie a na zabezpečenie štandardných procedúr. Ide o komplikovaný proces a mnohé regióny často museli riešiť problémy spojené s kvantifikáciou ukazovateľov, technickými obmedzeniami informačných systémov a s nedostatkom presnosti a užitočnosti dostupných údajov.

Partnerstvo: naučiť sa pracovať spoločne

Partnerstvo je jedným zo základných princípov implementácie štrukturálnych fondov, ktorý mal na regionálny rozvoj pravdepodobne najväčší vplyv zo všetkých aspektov európskej politiky súdržnosti. Partnerstvo je tiež jedným z najťažšie uskutočniteľných princípov, keďže si vyžaduje spoluprácu v záujme spoločných cieľov, na ktorej sa podieľajú partneri z rôznych inštitúcií a organizačných kultúr s rôznymi prioritami a záujmami. Napriek tomu sa princíp partnerstva vyvinul z konceptu formálnej podmienky nariadenia na mechanizmus, ktorý sa považuje (v rôznej miere na území Únie) za prostriedok na zlepšenie efektivity strategického plánovania, riadenia programu a výberu projektov. Partnerstvo zároveň podporuje osvojovanie si programu zo strany činiteľov, ich významnejšiu angažovanosť a ďalej rozširuje priestor na inovácie.

Príjemca príspevku fondu EFRR, agentúra PUZZLE v Hultsfrede (Švédsko) dáva svoje talenty do služieb rockovej hudby, čo je zvláštnosť tohto malého mesta

Z tohto procesu vzišlo mnoho dôležitých ponaučení. Partnerstvo neznamena iba reprezentatívne zastúpenie v monitorovacích výboroch. Vyžaduje si aj citlivé riadenie prínosu jednotlivých partnerov, rozlišovanie strategických a operačných úloh, ktoré rôzni partneri môžu zohrávať v rozličných fázach cyklu programu. Podmienkou účinnosti

partnerstva je aj vzdelávanie a technická podpora partnerov.

Spojené kráľovstvo: fungujúce partnerstvo v západnom Škótsku

Partnerstvo je pilierom hospodárskej a spoločenskej revitalizácie v západnom Škótsku. Partneri sa aktívne zúčastňujú nielen na práci v monitorovacích výboroch, ale aj vo viacerých konzultačných skupinách a realizačných výboroch, ktoré posudzujú žiadosti a dávajú odporúčania na výber projektov. Spoločné posudzovanie žiadostí je metódou, ako dosiahnuť rovnováhu medzi objektívnymi kritériami výberu a kvalifikáciou a znalosťami jednotlivcov. Celkovo tak postup zabraňuje duplicitě a podporuje lepšie pochopenie a vzťahy medzi inštitúciami v regióne.

Cyklus vzdelávania a výmeny skúseností

Záverom možno povedať, že súčasťou efektívneho riadenia programu je proces vzdelávania a prispôsobovania systémov a postupov. Orgány na národnej a regionálnej úrovni získavajú skúsenosti v rôznych stupňoch programovania, pričom sledovali „krivku učenia“ vo všetkých uvedených procesoch programovania.

Ďalším dôležitým faktorom osvojovania najlepších skúseností je stabilita inštitucionálneho prostredia, čo pri implementácii fondov dáva priestor na inováciu a experimentovanie. Spoločný medzinárodný regulačný rámec zároveň umožňuje vytvoriť nadnárodnú sieť, rozšíriť horizonty a uľahčiť výmenu najlepších skúseností.

Zlepšenie kvality programovania štrukturálnych fondov pomocou výmeny skúseností: IQ-Net

IQ-Net je dobrým príkladom nadnárodnej spolupráce. Ide o sieť odborníkov z riadiacich orgánov programov Cieľa 1 a 2 z desiatich členských štátov. Sieť podporuje aplikovaný výskum a diskusiu o najlepších skúsenostiach pri riadení programov štrukturálnych fondov. Tento článok používa údaje o viacerých prípadových štúdiách zo siete IQ-Net.

Viac informácií možno nájsť na adrese:
<http://www.eprc.strath.ac.uk/iqnet/>

Hodnotenie štrukturálnych fondov v polovici obdobia

Hodnotenie v členských štátoch pokračuje

Riaditeľstvo pre regionálnu politiku uskutočnil analýzu hodnotenia programov Cieľov 1 a 2 v polovici obdobia realizácie s cieľom využiť výsledky a zväziť možnosti tvorby najlepších skúseností v budúcnosti (¹).

Koncom roku 2003 sa ukončilo hodnotenie všetkých programov štrukturálnych fondov v polovici ich realizácie. Hodnotenie uskutočnili riadiace orgány v spolupráci s Európskou komisiou. Výsledkom bola revízia programov v polovici realizácie a prideleniu výkonnostnej rezervy počas roku 2004.

Kvalita

Celkovo dosiahli hodnotenia vyššiu kvalitu ako hodnotenia štrukturálnych fondov v minulosti a poskytli niekoľko vynikajúcich príkladov najlepších skúseností. Na hodnotenie bol vyčlenený vyšší objem zdrojov (viac ako 35 miliónov eur pre regióny Cieľa 1 a 2). Kvalita plánovania a partnerstvo v rámci regiónov a spolupráca s Komisiou pozitívne prispeli ku kvalite hodnotenia.

Identifikované nedostatky hodnotenia súvisia s prísnyimi termínmi na odovzdanie všetkých hodnotení (niektoré programy sa ukončili neskôr, s malým počtom aktivít, ktoré by sa dali hodnotiť), rozsahom hodnotenia (osem hodnotiacich otázok pre každé opatrenie a prioritu) a v niektorých prípadoch aj s problémami metodického rázu (chýbajúci základný prieskum, nedostatočná analýza).

Výsledky hodnotenia

Hoci je ťažko celkovo zhrnúť výsledky rozsiahleho počtu programov, z hodnotení však predsa len môžeme vyvodit tieto všeobecné závery:

- > Takmer vo všetkých prípadoch sa hodnotitelia zhodli na tom, že programové **stratégie sú stále primerané**.
- > Veľmi často sa ukázalo, že je **príliš skoro hodnotiť efektivitu** programov, kvôli pomalému alebo neskorému začiatku realizácie. V rámci monitorovacieho systému často bolo treba znovu definovať ukazovatele a ciele.
- > Taktiež sa ukázalo, že je **príliš skoro hodnotiť vplyv** programov, aj keď v niektorých prípadoch sa odporučilo prehodnotenie cieľov vzhľadom na skúsenosti z prvých rokov implementácie. Z makroekonomického modelovania veľkých komunitárnych podporných rámcov vyplýva, že programy **môžu dosiahnuť** stanovené všeobecné ciele.

Umenie intarzie, činnosť podporovaná v rámci Regionálneho veľského technologického programu (Spojené kráľovstvo) spolufinancovaného fondom EFRR

- > Efektivita sa častejšie merala vo vzťahu k spotrebe financií než vo vzťahu k nákladom na realizáciu alebo na dosiahnutý výsledok. Vďaka požiadavkám pravidla „n+2“ (²) sa v porovnaní s minulosťou **spotreba financií jednoznačne zlepšila**.
- > Hodnotenia ďalej ukázali naliehavú **potrebu zlepšenia systémov kvantifikácie cieľov**.
- > **Implementačné systémy** spĺňali požiadavky nariadení a v porovnaní s minulosťou **sa výrazne zlepšili**.

Hodnotenia programov v polovici obdobia priniesli niektoré zaujímavé výsledky, aj keď si nekládli za cieľ posúdiť príspevok štrukturálnych fondov k prioritám z Lisabonu:

- > V sektore **dopravy a dostupnosti** bol dosiahnutý významný pokrok v oblasti veľkých cestných a železničných projektov. Uskutočňovali sa aj projekty výstavby prístavov, letísk a lokálne dopravné iniciatívy, aj keď v mnohých prípadoch pomalšie.
- > Štrukturálne fondy podporujú **znalostnú ekonomiku** prostredníctvom spolupráce medzi výskumnými inštitúciami a podnikmi, rozvoja skupín podnikov a výskumných centier, investícií do širokopásmového prístupu, rozvoja regionálnych inovatívnych stratégií, vzdelávania výskumných pracovníkov, ako aj prostredníctvom projektov aplikovaného výskumu. Fondy podporujú viaceré inovatívne projekty a prístupy, no niektoré sa realizujú dlhšie, ako sa pôvodne predpokladalo.
- > Podpora **podnikania** sa realizuje prostredníctvom subvencií pre začínajúcich podnikateľov, pre malé, inovatívne

(¹) Správa *The Mid Term Evaluation in Objective 1 and 2 Regions – Growing Evaluation Capacity* (Hodnotenie Cieľa 1 a 2 v polovici ich trvania, Regióny – rast hodnotiacej kapacity), november 2004. Správa je k dispozícii na adrese: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

(²) Podľa tohto pravidla ročný príspevok na program, ktorý je spolufinancovaný z fondov, treba vyčerpať do konca druhého roku, ktorý nasleduje po roku, kedy vznikol záväzok („n“ znamená rok záväzku), nevyužitý úver sa automaticky zrušia, až na niektoré výnimky.

Salzburg (Rakúsko): asociácia Frau und Arbeit (Žena a práca) podporuje ženy, ktoré chcú začať so svojím vlastným podnikom

a veľké podniky, rozvíjajú sa priemyselné parky, uskutočňuje sa podpora konzultačných služieb a vznikajú špeciálne fondy kapitálových rizík. Mnoho intervencií sa uskutočňuje na základe dopytu a pomalšie napredovanie v porovnaní s pôvodnými predpokladmi je spôsobené celkovým všeobecným spomalením ekonomiky v prvých rokoch uskutočňovania programov.

- > Podpora **sociálnej integrácie** je dôležitou dimenziou väčšiny programov Cieľov 1 a 2. Väčšina hodnotení ukazuje, že výkony v tejto oblasti sú uspokojivé alebo dokonca lepšie, ako sa predpokladalo. Ukázalo sa, že najúčinnnejšie sú integračné akcie, aj keď sú náročné na zdroje.
- > **Životné prostredie** je horizontálnou prioritou štrukturálnych fondov. Hodnotenia ukazujú, ako zlepšiť praktickú integráciu tejto priority a ako možno reálne premietnuť koncept **trvale udržateľného rozvoja** do programov. Štrukturálne fondy zároveň podporujú priame akcie v oblasti životného prostredia, ako je revitalizácia priemyselných oblastí, rozvoj obnoviteľných zdrojov energie a výstavba zariadení na dodávku pitnej vody a spracovanie odpadu, ako aj tvorba chránených oblastí. Celkovo možno povedať, že tradičné typy projektov postupujú v súlade s predpokladmi a inovatívnejšie opatrenia vyžadujú viac času pri začiatku realizácie.

Využitie hodnotenia

Hlavným účelom hodnotenia v polovici obdobia bola revízia a prispôbenie programov. Hodnotenia využívali najmä riadiace orgány, monitorovacie výbory a implementačné štruktúry. V niektorých regiónoch Cieľa 1, kde sú štrukturálne fondy dobre známe, hodnotenia podnietili verejnú diskusiu poslancov a v médiách.

Hodnotenia mali významný vplyv na zlepšenie implementačných systémov, najmä v ďalšom rozvoji systémov ukazovateľov, implementácii horizontálnych priorit a na zlepšenie kritérií výberu projektov. Hlavným dôvodom zmien vo finančných príspevkoch na programy boli obavy o absorpčnú kapacitu príslušných programov, no hodnotenia mali vplyv aj na proces rozhodovania.

Na využitie strednodobých hodnotení vplývali aj dva kľúčové faktory:

- > **Kvalita hodnotení:** vyššia kvalita hodnotení s prísnou metodikou a prehľadnou prezentáciou výsledkov priniesli presné odporúčania, ktorých pravdepodobnosť realizácie sa tak zvýšila.
- > **Aktívne partnerstvo v riadení hodnotenia:** hodnotenia sa častejšie využívali tam, kde riadiaca autorita a monitorovací výbor mali záujem na výsledku hodnotení a zúčastnili sa na procese tým, že poskytovali informácie a podnecovali hodnotiace orgány, pričom rešpektovali ich nezávislosť.

Zvyšujúca sa kapacita hodnotenia

Komisia sa domnieva, že hodnotenie v polovici obdobia preukázalo rastúcu hodnotiacu kapacitu inštitúcií, ktoré zodpovedajú za programy štrukturálnych fondov a hodnotiacich orgánov. Vzniká tak úloha využiť túto skúsenosť aj v budúcnosti a ďalej posilniť hodnotiacu kapacitu na celom území rozšírenej Únie. V budúcnosť sa treba zamerať na hodnotenie, ktoré viac reflektuje potreby. Riadiace orgány a monitorovacie výbory budú vo väčšej miere zodpovedať na identifikáciu oblastí, kde hodnotenie môže prinášať pridanú hodnotu. Tým sa zlepší stupeň integrácie hodnotenia ako riadiaceho nástroja, ktorý bude prispievať k zlepšeniu výkonnosti programov.

Viac informácií možno nájsť na adrese:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

Velšský európsky finančný úrad: hodnotenie na pomoc administratívne

Skúsenosti z predchádzajúcich programov dokazujú potrebu posilniť procesy monitorovania a hodnotenia. Velšský európsky finančný úrad (VEFU) používa tento princíp v priebehu procesu i na dosiahnuté výsledky. Jeho cieľom je využiť príležitosti a zaistiť maximálny dosah štrukturálnych fondov.

Hlavným cieľom implementácie je zabezpečiť úspešnosť dobrých projektov. Spočiatku sa pozornosť sústredila na vytvorenie robustných systémov hodnotenia a monitorovania.

Hodnotenie v polovici obdobia potvrdilo názor vývojových pracovníkov VEFU, že tento prístup treba obohatiť o pravidelný kontakt s predkladateľmi projektov a zároveň treba usmerniť procesy. Pri predkladaní prihlášok sa kladie dôraz na zákazníka a pomoc predkladateľom projektov v priebehu realizácie. Nedávno sa uskutočnil nezávislý výskum spokojnosti zákazníkov, ktorý potvrdil, že zjednodušenie postupu žiadostí a orientácia na zákazníka prináša pozitívne výsledky.

V rámci zmien sa posilnilo aj hodnotenie spoločných tém (zamestnanosť, rovnosť príležitostí, životné prostredie atď.), a to tak vo fáze hodnotenia projektov, ako aj neskôr v priebehu monitorovania a odovzdávania najlepších skúseností. V prípade problémov sa počas hodnotenia do projektu zapojí špeciálny tím špecializovaných poradcov z rôznych oblastí, ktorí spolupracujú so žiadateľom v záujme lepšej integrácie spoločných tém do projektu.

Uskutočňuje sa tiež hodnotenie projektov, v ktorých sa kladie silný dôraz na spoločné témy z hľadiska najlepších skúseností. Ako príklad možno uviesť projekt „Genesis“, v rámci ktorého sa podporujú služby opatrovania detí pre ženy, ktoré chcú získať prístup k vzdelávaniu a pracovným príležitostiam. Tým sa posilní ekonomická aktivita žien a dochádza k oživeniu danej oblasti. Projekt tiež poskytuje proaktívne poradenské služby, ktorých cieľom je podporiť viac žien, aby využívali možnosti vzdelávania a pracovné príležitosti. Najlepšie skúsenosti z tohto projektu v súčasnosti začínajú využívať aj iné miestne samosprávy v tomto regióne.

Kontakt: enquiries-wefo@wales.gsi.gov.uk

Odmeňovanie podľa výkonu

Pojem výkonnostná rezerva je novinkou v období 2000 – 2006. Zo zdrojov štrukturálnych fondov určených pre jednotlivé členské štáty sa na začiatku programového obdobia programu vyčlenili 4 % určené v polovici obdobia na rozdelenie medzi úspešné programy.

Po prvýkrát tak finančné príspevky štrukturálnych fondov boli podmienené výkonnosťou programov. 23. marca 2004 Európska komisia uvoľnila výkonnostnú rezervu vo výške 8 miliárd eur.

Čo znamená „úspešný“ program?

Nariadenie o štrukturálnych fondoch⁽¹⁾ ustanovuje členským štátom povinnosť zhodnotiť výkonnosť svojich programov v úzkej spolupráci s Komisiou na základe obmedzeného počtu ukazovateľov monitorovania pre oblasť účinnosti, správneho riadenia a finančnej implementácie. Pokiaľ ide o účinnosť, členské štáty identifikovali určité množstvo ukazovateľov realizácie a výsledkov a stanovili ciele výkonnosti v polovici obdobia. Riadiace a finančné kritériá boli vo väčšine členských štátov rovnaké a obsahovali ukazovatele a ciele v oblasti monitorovania, hodnotenia, kontroly, výberu projektov, ako aj v oblasti čerpania príspevkov.

Na konci roku 2003 členské štáty vyhodnotili výkonnosť svojich programov a odovzdali Komisii návrhy na rozdelenie zdrojov. Krátkodobé a intenzívne diskusie vyústili do dohody o ďalších prideľovaných čiastkach. Komisia zdôraznila, že príspevky musia rešpektovať princípy transparentnosti a spravodlivosti, pričom musia byť v súlade s objektívne zameranou výkonnosťou. Vo väčšine prípadov Komisia prijala návrhy členských štátov. V niektorých prípadoch bolo treba podrobnejšie vysvetliť použité metódy a v niekoľkých prípadoch sa po diskusii s členskými štátmi zmenili výšky príspevkov rozdelených na programy.

Pridelenie zdrojov

Celkom získalo príspevok z výkonnostnej rezervy viac ako 90 % programov Cieľa 1 a 2, čo svedčí nielen o úspešnej implementácii štrukturálnych fondov, ale aj o výraznom zlepšení výkonnosti programov v porovnaní s predchádzajúcimi programovými obdobiami:

- Takmer 80 % programov Cieľa 1 získalo príspevok z rezervy, niektoré programy dostali menej ako 4 % a iné dostali vyššiu čiastku. Najprísnejšie pri navrhovaní príspevku bolo Grécko, ktoré vyradilo 10 programov. Podobne i v Španielsku, Írsku a Portugalsku niektoré programy už nezískali ďalšie príspevky. Výška príspevku sa v Grécku pohybovala od 1,3 % do 16,9 % z celkových záväzkov. V Taliansku dosiahli príspevky výšku 2,3 % – 7,2 %. Írsko vyčlenilo celý príspevok na jediný program (ekonomická a sociálna infraštruktúra).

- Príspevok z rezervy získali všetky programy Cieľa 2 s výnimkou niektorých programov technickej podpory. V tomto prípade bol zrejmy nižší rozsah príspevkov, čo odráža dobrú výkonnosť programov pri napĺňaní cieľov. Najväčší rozsah príspevkov (od 2 % do 6,5 % záväzkov) vyplatilo Francúzsko a Anglicko (od 4,02 % do 5,96 %).

Stimul pre pravidlá správneho riadenia

Rozdelenie zdrojov je len jedným aspektom celého procesu. Skutočnosť, že také veľké množstvo programov získalo príspevky, dokazuje, že ciele programov sa podarilo splniť, pričom sa zvýšila schopnosť riadiť štrukturálne fondy v regiónoch EÚ. Súvislosť finančných príspevkov s kritériami pravidiel správneho riadenia mala pozitívny vplyv na čerpanie príspevkov, výber projektov, monitorovanie, hodnotenie i finančnú kontrolu.

Bilancia nástroja výkonnostnej rezervy

Komisia uskutočnila analýzu prvej implementácie výkonnostnej rezervy v regiónoch Cieľa 1 a 2⁽²⁾. U troch typov použitých ukazovateľov (účinnosti, finančnej výkonnosti a riadenia) bolo niekedy ťažké, vzhľadom na obmedzenú kapacitu, správne identifikovať efektívne ukazovatele a určiť ciele, čo občas bránilo zhodnoteniu výkonnosti programov podľa týchto kritérií. Kým finančná výkonnosť sa oproti minulým obdobiam zlepšila, hlavným impulzom zvýšenia výdavkov sa stalo pravidlo N+2. Analýza tak dospela k celkovému záveru, že najúčinnnejšími kritériami sa stali kritériá riadenia, ktoré pozitívne ovplyvnili výkonnosť programov.

Hodnotenie socio-ekonomického rozvoja

Európska komisia nedávno uverejnila na internete text nového Sprievodcu hodnotením socio-ekonomického rozvoja. Nový nástroj je zadarmo k dispozícii všetkým záujemcom a vychádza zo skúseností programu MEANS s metodikou hodnotenia. Zámerom je pravidelná aktualizácia sprievodcu a skúmanie možností vývoja interaktívnej časti stránky na internete, s cieľom podporiť výmenu najlepších skúseností medzi hodnotiacimi a hodnotenými stranami. <http://www.evaled.info>

Okoľo novej stanice TGV v Liège (Belgicko) EÚ spolufinancovala rôzne opatrenia pre oživenie hospodárskeho rozvoja

⁽¹⁾ Článok 44 nariadenia Rady (ES) č. 1260/1999 z 21. júna 1999 týkajúci sa všeobecných ustanovení o štrukturálnych fondoch.

⁽²⁾ Správa o výkonnostnej rezerve a hodnotení v polovici obdobia pre regióny Cieľa 1 a 2, 27. júla 2004. Správa je k dispozícii na adrese: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/evaluation/tech_en.htm

Östra Mellansverige (Švédsko)

„Projekty trvalo udržateľného rozvoja“

Fredrik Eliasson, Správna rada okresu Örebro, Program Cieľa 2, východné Švédsko

Od uvedenia programu pred piatimi rokmi sme museli uskutočniť mnoho zmien, ktoré viac zohľadňovali oblasť životného prostredia, rovnosti medzi mužmi a ženami a sociálnu integráciu prisťahovalcov. Tieto otázky tvoria „horizontálne“ zložky programu, čo znamená, že musia byť zahrnuté v cieľoch a aktivitách každého financovaného projektu.

Hodnotenie v polovici programu Cieľa 2 vo východnom Švédsku ukázalo, že horizontálne priority sa často nepodarilo integrovať do projektov. Naproti tomu ciele rastu sú relatívne dobre zahrnuté v projektoch štrukturálnych fondov. Všeobecne možno povedať, že väčšinou býva jednoduché nájsť projekty so špecifickým zameraním na životné prostredie, rovnosť medzi pohlaviami alebo na sociálnu integráciu. Omnoho ťažšie sa však hľadajú dobré projekty ekonomického rozvoja, ktoré by zohľadnili uvedené horizontálne témy vo svojich bežných činnostiach.

Domnievame sa, že príčinou nedostatku zahrnutia horizontálnych priorít súvisia so štatútom priorít, vedomosťami a informovanosťou o týchto témach, zahrnutím tém do plánovania projektu, ako aj s definíciou tém. Naše úsilie sme preto sústredili práve na oblasti uvedených tém.

> Zlepšenie štatútu horizontálnych priorít

Prvou príčinou problému je skutočnosť, že horizontálne priority často majú nižší štatút ako je globálny cieľ projektu, teda jeho priamy príspevok k regionálnemu rozvoju. Podľa názoru riadiacej autority, ktorú zastupujeme, treba na tieto otázky klásť väčší dôraz. Ide o posolstvo, ktoré musíme začať jasne komunikovať predovšetkým my sami. Budeme sa preto sústreďovať najmä na projekty, ktoré skutočne zohľadňujú horizontálne priority. Budúce projekty, ktoré nebudú obsahovať aspoň jednu horizontálnu prioritu, nedostanú žiadnu finančnú podporu.

> Zlepšenie stavu vedomostí a informovanosti

V otázkach životného prostredia, rovnosti pohlaví, či sociálnej integrácie sa ťažko správne rozhodovať bez príslušných vedomostí. Programoví manažéri Cieľa 2 pre východné Švédsko (ako vo väčšine iných programov štrukturálnych fondov vo Švédsku) preto absolvovali špeciálne školenie o horizontálnych prioritách. Každý manažér musí vedieť predkladateľom projektov ponúknuť konkrétne riešenie. Okrem toho sme vypracovali príručku,

ktorá predkladateľom projektu jednoducho vysvetľuje, ako integrovať horizontálne priority do každodennej práce.

> Zahrnutie horizontálnych priorít hneď od začiatku

Otázka horizontálnych priorít sa u mnohých projektov rieši až v konečnej etape plánovania. Tak vznikajú neprírodné a umelé opatrenia. V tomto štádiu plánovania už nezostáva veľký priestor na prirodzenú integráciu takýchto priorít. V budúcnosti preto budeme s príjemcami riešiť otázky horizontálnych priorít hneď pri prvom kontakte.

> Jasné a presné definovanie priorít

Horizontálne priority musia získať rovnakú váhu ako ostatné priority programu. Naša skúsenosť dokazuje výhody jasného definovania horizontálnych priorít pri plánovaní projektu. Presná definícia zjednodušuje sledovanie realizácie cieľov a umožňuje nám zvýšiť nároky na projekt. Prirodzene, nechceme, aby príjemcovia považovali takéto požiadavky za prekážky implementácii projektu. Príjemcovia by mali skôr získať prostriedok na vyhodnotenie prínosu horizontálnych priorít k rastu a rozvoju regionálneho rozvoja.

> Trvalo udržateľný rozvoj a pochopenie prínosov

Cieľ rastu sa v mnohých prípadoch čoraz viac približuje cieľu ochrany životného prostredia. Hoci sa všeobecne sa uznáva, že ekonomický rast musí mať minimálne dosahy na životné prostredie, naša snaha smeruje ešte ďalej. Chceme, aby príjemcovia pochopili, že starostlivosť o životné prostredie môže reálne stimulovať ich činnosť. Nesmieme podporovať projekty s jednoznačne negatívnym vplyvom na životné prostredie, keďže majú nežiaduci vplyv na dlhodobý rozvoj.

Prináša náš prístup k horizontálnym prioritám konkrétne výsledky? Dúfame, že nasledujúce hodnotenia ukážu, že napríklad prisťahovalci sa vo väčšej miere zapájajú do programu, že príjemcovia vnímajú požiadavky na životné prostredie ako faktory ekonomického rozvoja, a že ženy sa na projektoch podieľajú v rovnakej miere ako muži. Už dnes vidíme, že sa zvýšilo percento žien v riadiacich pozíciách v podnikoch, ktoré vznikli s pomocou štrukturálnych fondov, v porovnaní s ostatnými podnikmi určitého sektoru. Zatiaľ však nechcem tvrdiť, že tento jav možno pripísať výlučne najlepším skúsenostiam s horizontálnymi prioritami.

Kontakt: Fredrik.Eliasson@t.lst.se

Stavba „Domu formy“, kde boli využité výlučne ekologické materiály

NEMECKO

„Elektronický správca“ štrukturálnych fondov v Sasku-Anhaltsku

Celkové náklady: 300 000 EUR
Príspevok EÚ: 300 000 EUR

„Systém riadenia „efREporter“, ktorý zaviedla spolková krajina Sasko-Anhaltsko, umožňuje prenášať elektronické informácie, pilotné nástroje finančnej podpory a monitorovať projekty počas všetkých etáp riadenia operačných programov. Zariadenie umožňuje výmenu dát a obsahuje rôzne moduly pre jednotlivé fázy postupu projektu: spracovanie žiadostí, finančný plán a zadanie údajov potrebných pre hodnotenie. Pilotná fáza projektu je ukončená a systém efREporter sa dnes v plnom rozsahu využíva v Sasku-Anhaltsku a v prispôsobenej podobe i v niekoľkých spolkových nemeckých krajinách v oblasti Cieľa 1. Systém možno preniesť aj do iných európskych regiónov.“

Jürgen Biernath, Ministerstvo financií, Sasko-Anhaltsko
biernath@mw.lsa-net.de

FRANCÚZSKO

„Nicéphore Cité“ – platforma zdrojov obrazu a zvuku a ich výmenu

Celkové náklady: 7 000 000 EUR
Príspevok EÚ: 3 500 000 EUR

„Administratívna oblasť Chalon-sur-Saône sa rozhodla využiť kultúru a know-how mesta, ktoré je kolískou fotografie a tak podporiť rozvoj južného Burgundska. Mesto vytvorilo medzinárodné stredisko, ktoré využíva zvukové, obrazové technológie a virtuálnu realitu. Cieľom strediska „Nicéphore Cité“ je rozvoj využitia digitálnych technológií v rôznych sektoroch, ako je napríklad strojárstvo (automobilový, letecký priemysel, jadrová energetika atď.), kultúrne dedičstvo, architektúra, medicína, audiovizuálna technika a počítačové hry. V stredisku sa uskutočňujú rôzne aktivity: priestorové zobrazovanie, špičková postprodukcia, tvorba špeciálnych obrazových efektov, trojrozmerný film, nahrávanie, tvorba zvuku a správa obrazovej databanky. Centrum spolupracuje s mnohými partnermi a realizuje úplný cyklus projektu od inovácie až po vývoj produktu, ako aj všetky etapy prenosu technológie a vzniku podnikov. Veľkú pozornosť venuje aj podpore príjmom.“

Michel Drouet, riaditeľ
contact@nicephorecite.com (www.nicephorecite.com)

SPOJENÉ KRÁĽOVSTVO

Creggan Enterprises Ltd

Celkové náklady: 627 000 EUR
Príspevok EÚ: 314 000 EUR

„Creggan Enterprises Ltd (CEL) vznikla roku 1994 ako organizácia miestneho rozvoja na podporu socio-ekonomickej revitalizácie komunity Creggan. Creggan je jedným z najstarších mestských sídlisk v Severnom Írsku a považuje sa za jedno z najviac zanedbaných v regióne v dôsledku 30 ročného konfliktu. Organizácia CEL kúpila budovu opustenej továrne, ktorú zatvorili roku 1997, kedy prišlo o prácu takmer 600 ľudí a budova odvtedy chátrala. CEL zrekonštruovala celý závod a vytvorila pracovné priestory určených pre nové a expandujúce podniky. Zároveň tak umožnila vznik nových pracovných miest, čo môže prispieť k pokračujúcej obnove oblasti.“

Maeve Hamilton, zástupca riaditeľa
maeve.hamilton@detini.gov.uk

GRÉCKO

Faktúry za vodu a projekt URBAN

Celkové náklady: 393 653 EUR
Príspevok EÚ: 294 240 EUR

„Riadiaci orgán URBAN chcel informovať širokú verejnosť o rôznych projektoch mestského rozvoja, ktoré prebiehali v Komotini na hraniciach s Tureckom a Bulharskom. Obecný úrad v Komotini mal originálny nápad distribuovať informačný leták orgánu URBAN spoločne s faktúrou za vodu, čo je účinný a ekonomický spôsob ako osloviť všetkých obyvateľov mesta. Mestská vodárenská spoločnosť dostala približne 20 000 výtlačkov, ktoré potom vkladali do obálky spoločne s faktúrou za spotrebu vody v novembri 2003. V Komotini žijú komunity rôznych kultúr, a preto sa distribuovali dve verzie letáka: jedna v gréčtine a druhá verzia v troch jazykoch (grécky, turecky a rusky).“

Kiki Manola, riaditeľka riadiaceho orgánu URBAN v Grécku
urbansite@mou.gr

Česká republika, Maďarsko, Poľsko, Slovensko

„Krajiny Visegrádu spolupracujú pri hodnotení štrukturálnych fondov“

Eva Pišová, riaditeľka českej hodnotiacej jednotky pre štrukturálne fondy, **David Grolig** a **Michal Kokeš**, vedúci projektov

Vstup Českej republiky do Európskej únie sa stal historickou udalosťou nielen pre občanov nového členského štátu, ale aj pre štátne inštitúcie, ktoré museli prijať novú administratívnu kultúru. V tomto prostredí vznikla 1. decembra 2003 hodnotiacia jednotka pre štrukturálne fondy.

Krátko po vzniku musela jednotka vytvoriť hodnotiaci plán. Úlohu sťažoval nedostatok skúseností všetkých účastníkov. Česká republika nemala k dispozícii nijaký model, ktorý by v minulosti vypracovala krajina porovnateľnej veľkosti a s podobnými socio-ekonomickými cieľmi. Východiskom na prípravu vlastného know-how v oblasti hodnotenia sa tak stala úzka spolupráca s expertmi z krajín európskej pätnástky, zástupcami Riaditeľstvo pre regionálnu politiku a s ostatnými oficiálnymi partnermi.

Ostatné krajiny Visegrádskej skupiny (Maďarsko, Poľsko a Slovensko) sa nachádzali v podobnej situácii ako Česká republika. Z historického hľadiska tieto krajiny patria k rovnakej civilizácii s rovnakými kultúrnymi koreňmi a v súčasnosti možno porovnávať aj stupeň ich ekonomického rozvoja. Na rozdiel od iných nových členských štátov, ktoré uprednostnili Jednotný programový dokument, uvedené krajiny sa rozhodli využiť podporný rámec v správe štrukturálnych fondov, ktorý obsahuje niekoľko operačných programov.

Od septembra 2004 tak česká hodnotiacia jednotka začala spoluprácu s ostatnými krajinami Visegrádskej štvorky. Prvá pracovná schôdzka sa uskutočnila rok po vzniku jednotky, 2. a 3. decembra 2004 vo Valticiach na južnej Morave (Česká republika). Na schôdzke sa zúčastnili zástupcovia riaditeľstiev Európskej komisie pre regionálnu politiku a zamestnanosť. Rokovania sa zaoberali návrhmi Komisie na

obdobie 2007 – 2013, organizáciou hodnotenia, koncepciou hodnotiaceho plánu, rizikami a problémami a možnosťami spolupráce v oblasti hodnotenia medzi krajinami Visegrádu.

Prvá schôdzka ukázala, že krajiny Visegrádskej skupiny si uvedomujú význam hodnotenia. V súčasnosti sa aktivity zameriavajú najmä na rozvoj kompetencií. Vo všetkých štyroch krajinách už začali prvé hodnotiace projekty, ako aj projekty rozvoja hodnotiacej kapacity. Účastníci schôdzky preto hovorili aj o možnostiach spoločného financovania z opatrenia Technickej pomoci pre niektoré aktivity rozvoja hodnotiacich kapacít.

Všeobecne možno rozdeliť projekty do troch kategórií: aktuálne programové obdobie, projekty na obdobie 2007 – 2013 a projekty určené na rozvoj hodnotiacich kapacít, ktorých realizácia najviac pokročila.

Všetky hodnotiace jednotky sa zhodujú na tom, že ak sa nepodarí nájsť vnútorné alebo vonkajšie kompetentné ľudské zdroje, mohlo by to ohroziť úspešnosť procesu hodnotenia. Ďalším veľkým rizikom môže byť oneskorenie v realizácii hodnotenia z dôvodu nedostatočných údajov systému monitorovania alebo z dôvodu nedostatočnej dodávky služieb dodávateľov.

Rozhodli sme sa preto spolupracovať a našim cieľom je rozvíjať kvalitné hodnotiace kapacity, vypracovať efektívny systém plánovania hodnotení a prepojiť systémy monitorovania. V rámci ďalšej spolupráce sa uskutoční výmena informácií a skúseností z implementácie projektov, metód a tvorby hodnotiacich štandardov. Hodnotiace jednotky sa taktiež dohodli na výmene skúseností z kvalitných a nekvalitných projektov hodnotenia, s cieľom zlepšiť svoju prácu.

Prípravou ďalšieho stretnutia boli poverení zástupcovia poľskej hodnotiacej jednotky.

Kontakt: Eva.Pisova@mmr.cz;
David.Grolig@mmr.cz

Účastníci stretnutia vo Valticiach

Optimalizácia vplyvu európskej pomoci

Írske recepty

V období vstupu v roku 1973 bolo Írsko jednou z najchudobnejších krajín Európskej únie. Po tridsiatich rokoch patrí medzi najviac prosperujúce štáty EÚ, aj preto, že dokázalo využiť európske programy pomoci. Čo však bolo hnacím motorom rozvoja írskej ekonomiky? Aké „tipy“ môže Írsko poskytnúť novým členským štátom?

■ *Diaľnica M1 prekonáva ústie rieky v Broadmeadows*

Zahraniční návštevníci Dublinu môžu získať pocit, že sa vrátili do obdobia „zlatých šesťdesiatych rokov“. Na prvý pohľad je očividný mladý vek mnohých chodcov, ktorí sa ponáhľajú po rušných uliciach a množstvo žeriavov nad írskym hlavným mestom. Navyše, ak prídu autom, musia sa zmieriť s pomalou dopravou, ktorú spôsobujú skôr chronické dopravné zápchy než pokojný charakter írskych vodičov.

Írsko už rozhodne nie je veľkou, pokojnou záhradou na okraji Európy určenou len na oddych. S výnimkou niekoľkých odľahlých oblastí, krajinu už necharakterizuje pohľadnicový obrázok stáda oviec na úzkej vidieckej cestičke určený pre pobaveného a ohromného turistu. Na celom území krajiny to vyzerá ako na rozľahlom stavenisku, dokonca aj v západných a pohraničných oblastiach, ktoré majú omnoho nevýhodnejšiu polohu ako Dublin. V Írsku sa všade pracuje a krajina s pomocou európskych fondov modernizuje cesty, bývanie, služby a iné oblasti.

Efektívnosť a účinnosť

„V období 2000 — 2006 sa v celej krajine realizovalo 75 projektov ERDF, 4 projekty Kohézneho fondu, 7 projektov transeurópskej dopravnej siete (TEN-T) a 3 projekty INTERREG IIIA“, hovorí Lillian Butlerová, správkyňa fondov Spoločenstva v Štátnej správe ciest. „Hlavným impulzom bol Jednotný akt“, tvrdí Jim Higgins, koordinátor štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v Írsku. „Aj keď nemožno povedať, že príčinou nášho úspechu je len regionálna pomoc, istotne bola rozhodujúca pre náš začiatok.“

Ak sa Írsko skutočne stalo jednou zo štatisticky najbohatších krajín Únie, jedným z dôvodov je skutočnosť, že krajina dokázala využiť príspevok Spoločenstva vo výške 5,58 miliárd eur v období 2000 — 2006.

Vnútri čistiacej továrne v Ringsende

„Za štatistikou sa však skrývajú aj naše rozsiahle skúsenosti, ktoré sme získali pri práci o štrukturálnymi fondmi“, pokračuje Jim Higgins. „Správa fondov nám umožnila zlepšiť pravidlá na národnej úrovni a čo je veľmi dôležité, aj dlhodobé plánovanie a hodnotenie. Podarilo by sa nám to aj bez cudzej pomoci, no za omnoho dlhší čas. Máme tiež šťastie, že sme malá krajina s prijateľnou veľkosťou štátnej správy, ktorá sa môže oprieť o spoľahlivo fungujúce štruktúry a neformálne siete. Možno povedať, že všetci sa poznajú, čo zjednodušuje našu prácu. Dlhý čas sme úspešne využívali pravidlá, ako účinnosť, vzťah medzi nákladmi/efektivitou, a schopnosť implementovať projekty, ktoré prinášajú rýchly výsledok. Tieto pravidlá dlhý čas dobre fungovali. V súčasnej dobe sa viac zaoberáme efektívnosťou: aká je skutočná pridaná hodnota projektu pre občana či používateľa?“

Princíp efektívnosti sa uplatnil aj pri výstavbe novej, modernej električkovej trasy „Luas“ (čo v gaelčine znamená „rýchlosť“) v Dubline. Prevádzka na dvoch linkách v dĺžke 9 a 15 km sa začala v septembri 2004. „Stavba Luas je ožijiacim štrukturálnym projektom“, zdôrazňuje Tom Manning, riaditeľ public relations v Úrade pre obstarávanie v sektore železníc (Railway Procurement Agency) a vedúci projektu. „Na trase sa prepraví 50 000 cestujúcich denne, čo prispieva k odľahčeniu dopravy v meste. Trasa spája viaceré uzly hromadnej dopravy v Dubline, ako je severná a južná stanica,

prímestské vlaky DART a dôležité autobusové linky. Taktiež prispieva k revitalizácii mestského prostredia. Od začiatku prevádzky sa počet zákazníkov v obchodoch pozdĺž trasy zvýšil o 75 % a ceny nehnuteľností v okolí len za tri mesiace stúpili o 15 %. Nová trasa prináša výhody aj obyvateľom zo sociálne slabších vrstiev, ktorí majú odteraz priame dopravné spojenie do centra mesta.“ Náklady na investíciu dosiahli 775 miliónov eur, z čoho 80 miliónov pochádzalo z fondu EFRD. „Ide o zdanlivo skromný príspevok vo výške 10 % z celkovej čiastky,“ tvrdí Tom, „no pomoc Európy sa stala symbolom dôvery a uskutočniteľnosti projektu.“

Efektívnosť zohrávala významnú úlohu aj pri dokončení jednej z najväčších čističiek odpadových vôd v Európe roku 2003. Závod Ringsend Wastewater Treatment Works je posledným stupňom projektu pod názvom „Dublin Bay Project“ na čistenie vôd v Dublinskej zátok. Projekt sa začal realizovať v roku 1994. Investície dosiahli 300 miliónov eur, z čoho 80 % pokryl Kohézny fond. V rámci projektu bolo treba uložiť podmorské potrubie v dĺžke 10,5 km, ktoré spojilo závod s čerpacou stanicou v Suttone na druhej strane zátoky. Komplex spracúva odpadové vody pre ekvivalentný počet 1,7 milióna obyvateľov.

Obrovská a moderná čistička má všetky charakteristiky „správneho“ projektu: prináša technické inovácie — ide o jediný závod svojho druhu, kde prebieha proces hydrolyzy pomocou uhlíka, kedy dochádza k rozkladu kalu a sušeniu pomocou sušičiek. Projekt je nanajvýš úsporný (náklady 10 centov na m³; 8 eur na osobu ročne) a zároveň pokrýva 60 % vlastných energetických potrieb. Projekt prináša aj výrazný „transverzálny“ ekologický rozmer: vznikla tu trávnatá plocha o veľkosti 2 hektárov, ktorá poskytuje prirodzené prostredie husiam malým. Odhaduje sa, že závod dokáže spracovať odpad zo 75 % zdrojov znečistenia zátoky. Dublin patrí k jedným z mála hlavných miest, ktoré majú pláž a predstavitelia mesta dúfajú, že v lete roku 2005 mesto získa európske označenie pre pláže s vodou vhodnou na kúpanie.

Zapojiť obyvateľstvo do projektov

„Vzhľadom na charakter činnosti a blízkosť obytných zón bolo riadenie projektu veľmi náročné“, hovorí Battie White, inžinier mestskej rady v Dubline a vedúci projektu v Dublinskej zátok. „V našej práci sme sa preto riadili dvoma významnými princípmi. Počas realizácie sme našu prácu neustále porovnávali s podobnými projektmi v Anglicku a v Spojených štátoch. A čo je najdôležitejšie, zapojili sme miestnych obyvateľov do návrhu projektu.“ Battie pokračuje: „V roku 2000 sme spoločne vytvorili styčné skupiny, ktoré sa schádzajú každý mesiac a diskutujú o svojich názoroch na priebeh prác a na prevádzku závodu v súčasnosti. Bolo to pre nás riskantný krok, no vyplatil sa: výstavba komplexu nevyvolala odpor miestnych obyvateľov ani nijakú negatívnu reakciu v médiách.“

Informovanosť obyvateľov je základným pravidlom, ktorým sa riadi aj Jim McGovern, riaditeľ Správy západného regiónu na severozápade Írska. Jim riadil stavbu jednej z 19 nových širokopásmových dátových sietí v mestskej aglomerácii Galway (70 000 obyvateľov), ktoré boli nedávno

inštalované v Írsku. „Naším cieľom je ponúknuť špičkovú infraštruktúru podnikom za cenu, ktorá dokáže konkurovať sieťam na východe Írska alebo v Spojenom kráľovstve.“ V Galway boli uložené výkonné linky o dĺžke 57 km pri nákladoch 9,9 miliónov eur, z čoho ERDF poskytol 8 miliónov. Počas celej doby realizácie miestna rozhlasová stanica každý deň informovala poslucháčov o postupe projektu. „Každý pondelok od nás dostávali týždenný rozpis prác. Okrem toho sme novinám poskytli mapu siete. Získali sme si dôveru a podporu práve preto, že ľudia vedeli, čo budeme robiť a kedy a na ako dlho uzatvoríme ich ulicu.“

Obyvatelia podporovali projekt aj preto, že širokopásmová dátová sieť v Galway urýchlila výstavbu ďalších infraštruktúr: „Nechceli sme, aby sa ulice museli znovu rozkopávať, preto sme využili príležitosť a do tých istých výkopov sme uložili plynové potrubie o dĺžke 23 km a 10 km elektrických káblov.“ Tak sa do nákladov premietla ekonomika veľkosti. Jim dodáva: „Írska vláda taktiež nakúpila optické káble pre všetkých 19 sietí, vďaka čomu sa podarilo znížiť cenu a ponúknuť rovnaký konečný produkt v celej krajine. Dobré partnerstvo na všetkých úrovniach rozhodovania je mimoriadne dôležité.“

Partnerstvo

Rovnaký názor má aj Finbarr Breslinová: „Potrebujeme víziu, schopnosť myslieť dopredu a oporu v partnerstve motivovaných účastníkov.“ V osemdesiatych rokoch rádovala sestra Finbarr spolu so ženami v mestečku Mullingar v okrese Westmeath založila združenie žien na realizáciu projektov, ktoré by dokázali riešiť ich potreby. Začali opatrovaním detí, keďže v Írsku je citeľný nedostatok takýchto služieb, napriek tomu, že počet pracujúcich žien i neúplných rodín sa zvyšuje. A tak už 25 rokov Združenie projektov pre spoločenstvo žien (Women's Community Projects (Mullingar) Association) podporuje zlepšovanie spoločenského postavenia írskych žien. Združenie organizuje školenia v oblastiach ako je starostlivosť o domácnosť (1985), remeslá, vyučovanie číta-

Niekoľko malých chovancov v jasliach v Mullingare

nia a písania (2004), šitie uniforiem (1985 – 1987), kurzy sekretárskych prác, účtovníctva a počítačov (od roku 1997) a kurzy angličtiny pre prisťahovalcov (od roku 2002).

Okrem rozličných socioprofesionálnych integračných projektov, ktoré spolufinancuje najmä iniciatíva Spoločenstva EQUAL a služieb pre spoluobčanov (donáška do domu, finančné poradenstvo atď.), združenie v súčasnosti spravuje rozsiahlu štruktúru, ktorej súčasťou sú jasle, materská škola a družina pre základnú školu. Projekt sa začal realizovať v roku 1997 a získal financie z fondov ERDF a ESF, ako aj od ďalších pätnástich verejných a súkromných partnerov. Marcela O'Reilly, zamestnankyňa asociácie hovorí: „Musíme vedieť riadiť aj zložitý celok, najmä z finančného hľadiska: na sociálnych projektoch sa väčšinou podieľa veľký počet účastníkov a zdrojov financovania.“

Zoskupovanie

Cieľom umeleckého združenia „Leitrim Design House“ je prekonať zložité administratívne postupy a izoláciu. Ide vlastne o sieť, ktorá združuje šesťdesiat umelcov a umeleckých remeselníkov. Toto zoskupenie vlastní obchod v centre turistického mestečka Carrick-on-Shannon. Vďaka prostriedkom z viacerých európskych fondov a programov (EQUAL, PEACE, INTERREG atď.) a národnej vzdelávacej organizácii FAS, výrobcovia získali prístup k mnohým službám (vzdelávanie, propagácia, marketing, výmeny, získavanie partnerov atď.) a personalizovanú pomoc. „Trochu to pripomína dopravný pás“, vysvetľuje Tim Guilbraide, vedúci projektu: „Výrobca vstupuje na trh viac-menej bez akéhokoľvek vybavenia. Postupne však jeho profesionálny projekt rastie až do dňa, keď už nepotrebuje pomoc a môže odovzdávať svoje skúsenosti iným členom zoskupenia.“

Tim Guilbraide v butik v Leitrim Design House

„Skupina jednotlivcov, ktorí pracujú v rovnakom sektore, je veľmi dôležitým faktorom vo vidieckom prostredí, kde sú výrobcovia často izolovaní“, pripomína Joe Lowe, riaditeľ Podnikovej rady v okrese Leitrim, ktorá ročne podporuje 30 až 35 ekonomických projektov. „Zoskupovanie podporuje výmenu skúseností, informácií, možnosť kopírovať úspešné projekty atď. Sú to základné faktory obchodného úspechu. Podľa našich odhadov v sieti remeselníkov takto vzniklo asi sto pracovných miest.“

Zoskupovanie nie je v Írsku iba módnym slovíčkom. Je to aj koncept, ktorý prekročil hranice podnikania a stal sa hybnou silou rozvoja regiónu. Medzi mestečkami Carrick-on-Shannon a Boyle pri jazere Lough Key sa rozprestiera krásne historické územie, ktoré írsky štát odkúpil v roku 1957, aby tu vytvoril turistickú rodinnú atrakciu. Vzhľadom na nedostatok investícií sa však práce zastavili a oblasť napokon zostala opustená. „Uskutočnili sme prieskum medzi miestnymi obyvateľmi, združeniami a profesionálmi z oblasti turistiky a vytvorili sme pracovné skupiny, ktorých úlohou bolo identifikovať miestne potreby a zozbierať čo najväčší počet nápadov na rozvoj tejto výnimočnej oblasti“, hovorí Neil Armstrong, manažér pre oblasť turizmu v rade okresu Roscommon.

Vďaka kolektívnej konzultácii sa tak lesopark okolo jazera Lough Key do roku 2007 premenil na moderné oddychové centrum, ktoré bude využívať „zoskupovanie činností“ podľa vzoru dobrodružných televíznych hier ako je „Krištáľový labyrint“ (The Crystal Maze) alebo „Pevnosť Boyard“. Náklady na projekt dosiahnu 8 miliónov eur s príspevkom ERDF. Očakávaný dosah na zamestnanosť predstavuje vytvorenie desiatich nových pracovných miest na plný úväzok a približne dvadsať miest na čiastočný úväzok. „Ale pozor“, varuje Neil, „dôležité bude vydržať. V turistike, rovnako ako v iných oblastiach je

jednoduchšie atrakciu vytvoriť než ju udržať. Najmä treba stále inovovať a zároveň sa vyhnúť modernizmu za každú cenu, pretože technológie rýchlo vychádzajú z módy.“

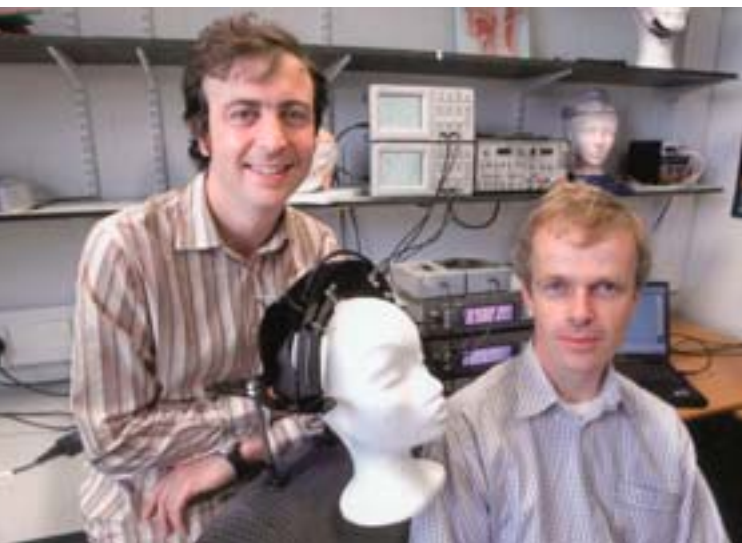
Výskum a inovácie

Výrobné centrá tiež starnú. Hoci „keltský tiger“ stále ešte zotráva v štádiu skoku (viac ako 6 % nárast HDP v roku 2004), Írsko zisťuje, že predtým úspešné činnosti z krajiny pomaly odchádzajú inam. Tento jav je o to citeľnejší, že ekonomika krajiny je vysoko závislá na nadnárodných spoločnostiach. Írsky výrobný systém musí preto získať vyššiu dynamiku a zamerať sa na sektory s vysokou pridanou hodnotou. Tu, podobne ako inde v Európe, sa naplno využíva Lisabonská stratégia. „V našom odlahlom regióne, ktorý nezažil taký rozmach ako Dublin, treba najskôr začať so vzdelaním“, hovorí Constance Hanniffyová, predsedníčka regionálneho zhromaždenia Border, Midland & Western (BMW), ktoré funguje ako riadiaci orgán regionálneho operačného programu (Štrukturálne fondy) írského regiónu Cieľ 1. „Írsko sa plne venuje do ducha Lisabonu“, potvrdzuje Gerry Finn a Kieran Moylan, riaditeľ a zástupca riaditeľa zhromaždenia. „V súčasnosti sa snažíme preorientovať z priamej podpory podnikom na nepriamu pomoc v oblasti výskumu a inovácie.“

Za päť rokov tak „dobrý žiak Európy“ doslova 10-krát zvýšil verejné financie určené na výskum: ročný príspevok krajiny sa zvýšil z 20 miliónov eur pred rokom 2000 na dnešných zhruba 200 miliónov. „Táto čiastka však predstavovala iba 1,12 % HDP v roku 2003 a bez pomoci veľkých nástrojov ako je PRTL⁽¹⁾ alebo ERDF by bolo veľmi ťažké rozvíjať výskumné aktivity v inštitúciách strednej veľkosti, ako je naša“, vysvetľuje Jason Twamley, dekan pre výskum a absolventské štúdiá na Národnej írskej univerzite v Maynooth, ktorá roku 2003 postavila nové zariadenie pre biovedy a pre elektronické inžinierstvo. ERDF pokryl viac ako tretinu zo 16,1 miliónov eur vyčlenených na infraštruktúru.

Akú radu by partnerom v nových členských štátoch poskytol koordinátor štrukturálnych fondov v Írsku v čase neistoty spojenejsosúdržnosťouadlhodoboukonkurencieschopnosťou? Jim Higgins má jednoznačnú odpoveď: „Hlavnou prioritou musí byť verejné blaho, treba sa sústrediť na investície do školení, vzdelávania, výskumu, infraštruktúry a služieb, z ktorých bude mať úžitok celá spoločnosť a o ktoré je všeobecný záujem. Pomoc určená iba súkromnému sektoru prinesie len krátkodobé výhody.“

Írske riadiace orgány v marci 2004 publikovali vynikajúci materiál pod názvom „*Guide to the Implementation and Administration of EU Structural and Cohesion Funds in Ireland*“ (Sprievodca implementáciou a správou štrukturálnych a Kohéznych fondov v Írsku), ktorý prináša jasnú a komplexnú prezentáciu a môže uľahčiť riadenie projektov, ktoré sú financované z fondov Spoločenstva. csfinfo@csfunits.irlgov.ie

Tomas Ward a Charles Markham v ich laboratóriu v univerzitnom stredisku v Maynooth, ktoré je príjemcom príspevku fondu EFRR. Títo dvaja výskumní pracovníci zostrojili prístroj umožňujúci transformovať do znakov neurologické toky v mozgu.

⁽¹⁾ Programme for Research in Third Level Institutions (Výskumný program pre inštitúcie tretieho stupňa).

Valónsko (Belgicko)

„Medziregionálna výmena správnych skúseností s riadením“

Luc Hougardy, Ministerstvo regiónu Valónska, Riaditeľstvo európskych programov

Regióny očividne uprednostňujú šírenie informácií o implementovaných projektoch pred informáciami o spôsobe riadenia programových dokumentov.

Napriek tomu má reakcia na požiadavky stanovené v európskych nariadeniach výrazný vplyv na implementáciu programov z hľadiska účinnosti i efektívnosti. Z tohto dôvodu bolo zaujímavé uskutočniť pilotný projekt, ktorý sa sústreďoval na celkové pochopenie systémov riadenia, monitorovania a kontroly, ktoré už fungujú v iných oblastiach Európy. Tak by sa mohol začať proces výmeny najlepších skúseností a porovnávania výkonnosti (*benchmarking*), čo by umožnilo vyhodnotiť použiteľnosť skúseností vo Valónskom regióne.

Takto možno charakterizovať cieľ projektu, ktorý uskutočnil Riaditeľstvo európskych programov z iniciatívy regiónu Valónska. Riaditeľstvo v rámci Ministerstva regiónu Valónska zodpovedá za implementáciu systémov riadenia, monitorovania a kontroly programov, ktoré z väčšej časti spolufinancoval fond ERFD.

Na výmene skúseností sa zúčastnilo ďalších päť regiónov a celkovú organizáciu mala na starosti externá konzultačná spoločnosť. Spolufinancovanie bolo zabezpečené z prostriedkov ERDF v rámci technickej pomoci Cieľa 2 pre región Rhône-Alpes (Francúzsko), regióny Piemont a Liguria (Taliansko), východné Anglicko (Spojené kráľovstvo) a Maastricht (Holandsko).

Okrem poučení, ktoré vzišli z porovnania systémov, návštevy iných regiónov umožnili vytvoriť priamy kontakt s našimi partnermi. Vďaka tomu sme sa mohli priamo stretnúť s našimi partnermi vo Francúzsku (Regionálna rada a prefektúra regiónu Rhône-Alpes) a v Taliansku (Oddelenie priemyslu v Piemonte a Oddelenie európskych záležitostí v Ligúrii). Získali sme veľmi zaujímavú skúsenosť, totiž, že v iných regiónoch spravidla riešia rovnaké ťažkosti ako u nás.

V rámci vzájomnej výmeny naši európski partneri priaznivo hodnotili systémy v regióne Valónska. Hovorili sme najmä o dvoch dobrých skúsenostiach valónskeho systému:

> *Proces výberu*: región Valónska zostavil nezávislú riešiteľskú skupinu zloženú z akademikov a zástupcov priemyslu z príslušných oblastí Cieľa 2. Úlohou skupiny je predkladať valónskej vláde odporúčania na pomoc pri výbere projektov, pričom skupina bude kontrolovať, či projekty vyhovujú požiadavkám stra-

tégií, ktoré sú definované v „Jednotnom programovom dokumente“;

> *Počítačový systém* na sledovanie programov, ktorý umožňuje monitorovanie spolufinancovaných projektov v režime online.

Ukázalo sa tiež, že v niektorých oblastiach (platobný orgán, výročné správy o propagačných opatreniach, úrovne kontroly atď.) používané systémy v regióne Valónska sú na vyššej úrovni ako v iných regiónoch.

U našich partnerov sme identifikovali tieto zaujímavé skúsenosti, ktoré by sme mohli úplne alebo čiastočne integrovať do valónskeho systému:

> V regióne Piemont funguje systém objednávky prekračujúcej kapacitu (tzv. *overbooking*), ktorý používa národné financovanie aktuálnych programov a ktoré umožňuje prekročiť rozpočet ERDF, čím vznikne rezervný fond na kompenzáciu pri zrušení iných projektov. Vďaka tomuto systému dosiahla miera čerpania prostriedkov výšku 99 % u programov pre obdobie 1994 – 1999. Ďalší zaujímavý postup sa nazýva „*Chronoprogramme*“ a jeho cieľom je zabrániť automatickému zrušeniu finančných príspevkov po dvoch rokoch v súlade s pravidlom „N+2“. V rámci systému sa udeľujú prémie (ktoré sú závislé na intervenčných sadzbách) projektom pri dodržaní termínu implementácie a v opačnom prípade sa udeľujú pokuty.

> *Miestne agentúry* a *sprostredkovatelia* na východe Anglicka pomáhajú predkladateľom pri zostavovaní a monitorovaní projektov. Každý štvrtrok sa uskutočňujú návštevy na mieste realizácie, ktoré umožňujú predkladateľom pomôcť pri implementácii projektu a pri zaistení správneho operatívneho monitorovania uskutočnených akcií.

Záverom možno konštatovať, že táto skúsenosť bola mimoriadne užitočná a dúfame, že získané kontakty nám pomôžu pri práci s novými nariadeniami v oblasti riadenia a kontroly v období 2007 – 2013. Pozývame preto všetky regióny, ktoré prejavia záujem, aby sa zúčastnili na tomto systéme výmen. Naším cieľom je ešte viac zlepšiť implementáciu programov a zjednodušiť proces administratívy.

Kontakt: l.hougardy@mrw.wallonie.be

Tel.: (32)81 33 39 27; fax: (32) 81 33 37 44

<http://economie.wallonie.be>

(<http://europe.wallonie.be>)

Andalúzia (Španielsko)

„Spolupráca a koordinácia všetkých činiteľov“

Generálne riaditeľstvo pre fondy Spoločenstva, Ministerstvo hospodárstva a financií v Španielsku

Andalúzia patrí k najväčším a najľudnatejším regiónom v Európe a je príjemcom najdôležitejšej finančnej podpory zo štrukturálneho fondu pre aktuálne obdobie programového obdobia. Celkové náklady Integrovaného operačného programu pre Andalúziu (IOPA – Cieľ 1) na obdobie 2000 – 2006 dosahujú čiastku 7 840,414 miliónov eur, z čoho 11 288 miliónov eur poskytnú štrukturálne fondy. Po pridelení „výkonnostnej rezervy“ v roku 2004 na najúčinnnejšie opatrenia, pomoc dosiahla 8 186 miliónov eur, z celkového objemu nákladov 12 026 miliónov eur. IOPA sa zavádza pod vedením všeobecnej štátnej správy a vlády (*Junty*) Andalúzie.

Jadrom stratégie programu je náprava nedostatkov regiónu v oblasti infraštruktúry, ktorá je nevyhnutná pre jeho rozvoj. Zároveň sa kladie dôraz na investície do konkurencieschopnosti výrobných štruktúr, ľudských zdrojov a zamestnanosti, so zameraním na výskum, technologický rozvoj a informačnú spoločnosť.

Hodnotenie v polovici obdobia potvrdzuje platnosť tejto stratégie a v regióne sa neuskutočnili nijaké výrazné zmeny, ktoré by si vyžadovali revíziu. Všetky zúčastnené strany vyvinuli výrazné úsilie v oblasti spolupráce a koordinácie medzi programovými orgánmi, miestnymi orgánmi, ekonomickými a sociálnymi činiteľmi. Vzniknuté partnerstvo umožnilo zostaviť dobrý program, ktorý je navyše v dokonalom súlade s ostatnými programovými dokumentmi na regionálnej a národnej úrovni, prioritami EÚ, viacregionálnymi programami, s iniciatívami Spoločenstva a s inovačnými akciami. Hodnotenie tiež ukazuje výrazný príspevok IOPA k stimulácii ekonomickej konvergenencie v Andalúzii.

K uskutočneniu cieľov prispeli dva nástroje nariadení štrukturálnych fondov pre obdobie 2000 – 2006, ktoré spojili pomoc s výsledkami. Je to už zmienaná „výkonnostná rezerva“ a pravidlo „n+2“ pre automatické zrušenie úverov, ktoré neboli vyčerpané počas dvoch rokov.

Integrované programy taktiež umožnili posilniť mechanizmy koordinácie programov a získať maximálne výhody z potenciálnych synergických efektov. Zlepšili sa aj monitorovacie a hodnotiace aktivity. Z tohto pohľadu treba vyzdvihnúť zavedenie diferencovaných indikátorov na monitorovanie viacerých opatrení priority „rovnosť príležitostí“, rovnako ako aj uskutočňovanie veľkých projektov v oblasti environmentálnej infraštruktúry. Ide o výsledok veľkého úsilia o zvýšenie povedomia počas predchádzajúceho obdobia – aj keď tento cieľ sa ešte nepodarilo úplne dosiahnuť – kedy kompetentné inštitúcie zorganizovali stretnutia s cieľom integrovať princípy rovnosti

šancí a rešpektovania životného prostredia do jednotlivých opatrení.

Podľa údajov z decembra 2004 IOPA dosiahla mieru finančnej realizácie vo výške 72 % za obdobie 2000 – 2004 a 51 % za obdobie 2000 – 2006. Ide o veľmi uspokojivý výsledok, keďže skúsenosť ukazuje, že v posledných rokoch realizácie programov dochádza k významnému postupu v prácach. Priemer vo výške 72 % sa podarilo prekročiť v troch prioritách: konkurencieschopnosť a rozvoj výrobných štruktúr (79 %), ľudské zdroje (84 %), dopravné a energetické siete (92 %). Osi „životné prostredie, prírodné prostredie a vodné zdroje“ rovnako ako „poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka“ dosiahli mieru realizácie 43 %.

Pre jednotlivé priority možno uviesť tieto čísla:

- > **Konkurencieschopnosť a výrobná štruktúra:** poskytnutých 6 550 subvencií, vytvorených 11 172 nezávislých pracovných miest, 9 054 príjemcov z oblasti podnikov, 5 524 miliónov eur súkromných investícií, 129 malých a stredných podnikov po prvýkrát začalo vyvážať;
- > **Vedomostná spoločnosť (inovácie, výskum a vývoj, informačná spoločnosť):** 2 327 osôb (z toho 1 267 žien) získalo pomoc na výskum a technologický rozvoj, 244 projektov výskumu a vývoja spolufinancovaných pre 17 648 výskumných pracovníkov, rekonštrukcia 24 centier a ich vybavenie vedeckými prístrojmi, inštalácia 1 913 počítačových sietí nainštalovaných vo verejnej správe pre 230 438 užívateľov;
- > **Ľudské zdroje:** vznik 898 školských jednotiek, 68 nových vzdelávacích centier a 566 renovovaných centier, alternatívne vzdelávacie akcie pre 24 000 žiakov, ktorí majú vyměškané hodiny (z toho 6 560 dievčat), podpora opätovnej integrácie pre 47 000 osôb na trhu práce, pomoc 27 606 dlhodobo nezamestnaným (z toho 16 757 žien), pomoc pri profesionálnej integrácii 17 766 mladých ľudí (z toho 7 690 dievčat).

Pokračuje aj proces implementácie projektov dopravnej infraštruktúry, z ktorých väčšina je súčasťou trans-európskych sietí. Napokon sa treba zmieniť o vytvorení zón činnosti pre podniky ako napr. Alqueria (Huelva), Peral (Arcos de la Frontera, Cadix), klenotnícky park v Córdobe alebo Európske podnikové a inovačné centrum na univerzite v Salude v Grenade.

Adresa na internete a kontakt:

<http://www.juntadeandalucia.es/economia/hacienda/fondos/POIA/poia.htm>

HOLANDSKO

Revitalizácia starej severnej časti Rotterdamu

Celkové náklady: 851 059 EUR
Príspevok EÚ: 212 753 EUR

„Severná stanica v Rotterdame bola v mimoriadne zlom technickom stave, zanedbaná a stala sa skutočnou hanbou mesta. V období 2002 – 2004 sa uskutočnil projekt v rámci iniciatívy Spoločenstva URBAN II s cieľom transformovať stanicu a jej blízke okolie na intermodálnu platformu verejnej dopravy, ktorá by mala vysokú priepustnosť, ktorá by bola bezpečná, praktická, atraktívna a nenáročná na údržbu. Uskutočnili sa viaceré práce na jej úpravách: vytvorenie zóny pre vystupovanie cestujúcich („Kiss & Ride“); vybudovanie nového osvetlenia; parkovacie plochy pre taxíky, autobusy a bicykle; vydláždenie chodníkov; uloženie kabeláže; inštalácia zariadení, ktoré uľahčujú kombinovanú organizáciu rôznych foriem dopravy; premiestnenie hudobného kiosku; častejšia frekvencia policajných hliadok atď. Projekt priniesol skutočnú premenu severnej stanice v Rotterdame a dnes je to prívetivé, bezpečné a dobre organizované miesto. Z dlhodobého hľadiska by táto rekonštrukcia mala priniesť významné socio-ekonomické výhody, počnúc vyššou kvalitou života v štvrti Oude Noorden.“

Adri Hartkoorn, riaditeľ programu URBAN II „Noord aan de Rotte“
a.hartkoorn@obr.rotterdam.nl (www.noordaanderotte.nl)

PORTUGALSKO

Nové lieky prírodného pôvodu

Celkové náklady: 403 287 EUR
Príspevok EÚ: 94 431 EUR

„Projekt ‚NATURFAR‘ pod vedením spoločnosti S.A. Labor Qualitas a Inštitútu experimentálnej a technologickej biológie (IBET) je súčasťou plánu na podporu spolupráce medzi inštitúciami v oblasti výskumu a vývoja a technologickými podnikmi vo farmaceutickom sektore. Jeho cieľom je pripraviť výrobný proces extrakcie na báze špičkovej technológie, ktorý využíva tzv. superkritické tekutiny špeciálne upravené pre farmaceutický priemysel. Projekt má umožniť uvedenie na trh nových a inovatívnych výrobkov z aktívnych substancií, na ktoré sa nevzťahujú patenty spoločností v rovnakom sektore. NATURFAR je výsledkom stratégie ďalšieho rozvoja farmaceutického trhu, kde sa až donedávna obchodovali len čisté chemikálie a veľkoobchodné balenia.“

Francisco Sousa Soares, manažér operačného programu „Veda a inovácia 2010“
Poci2010@poci2010.mcies.pt

DÁNSKO

Vývozný program pre Jutský polostrov

Celkové náklady: 3 000 000 EUR
Príspevok EÚ: 2 000 000 EUR

„Tento program bol vypracovaný na základe štúdie, z ktorej vyplýva, že podniky v severnej časti Jutského polostrova majú nevyužitý vývozný potenciál v hodnote 400 až 500 miliónov eur ročne. Administratívna oblasť na severe Jutského polostrova sa preto rozhodla konať. Vznikla skupina expertov na vývoz, ktorých úlohou bolo pripraviť program najväčšej podpory vývozu exportu, aký kedy v Dánsku vznikol. Cieľom programu je pomôcť výrobcovi zlepšiť ich schopnosť predávať svoje výrobky do zahraničia. Pomoc poskytujú konzultanti, pričom 70 % ich honorárov pokrýva program Cieľa 2. Konzultanti uskutočnia naše analýzy trhu, vypracujú vývoznú stratégiu atď. V rámci operácie by malo vzniknúť 354 nových pracovných miest. Zástupcovia administratívnej oblasti sa preto rozhodli uskutočniť ďalší program určený pre asi 150 nových podnikov.“

Gitte Madsen, vedúci projektu, administratívna oblasť severnej časti Jutského polostrova
amt.gm@nja.dk

TALIANSKO

Centrá kompetencie v Campanii

Celkové náklady: 237 738 000 EUR
Príspevok EÚ: 83 204 500 EUR

„Cieľom siete centier kompetencie v regióne Campanie je šíriť vedomosti, merať dopyt a prenášať inovácie na malé a stredné podniky. 10 centier siete pracuje v siedmich oblastiach: analýza a monitorovanie rizík spojených so životným prostredím; moderná biológia a jej aplikácie; ochrana a využitie kultúrneho a environmentálneho dedičstva; výroba agropotravin; nové technológie v službách výroby a informačné a komunikačné technológie a doprava. Konečným cieľom je podporiť patentovateľný výskum a vznik malých a stredných podnikov orientovaných na znalosti.“

Maria Adinolfi, riaditeľka, Ministerstvo vedeckého výskumu, štatistiky a informačných systémov, región Campania
ricercascientifica2@regione.campania.it

Kontakty

Internetová stránka Inforegio

Stránka Inforegio na internete prináša prehľad o európskej regionálnej politike. Najnovšie informácie možno nájsť v rubrike „Newsroom“:

http://europa.eu.int/comm/regional_policy/newsroom/index_en.htm

Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre regionálnu politiku
Útvar 01 – „Informácie a Komunikácia“
Thierry Daman
41, avenue de Tervuren, B-1040 Brusel
Fax: +32 2 296 60 03
E-mail: regio-info@cec.eu.int
Internet: http://europa.eu.int/comm/dgs/regional_policy/index_fr.htm

Informácie o regionálnej pomoci Európskej únie
http://europa.eu.int/comm/regional_policy/index_fr.htm

ISSN 1725-826X

© Európske spoločenstvá, 2004
Reprodukcia je povolená pod podmienkou uvedenia zdroja.

Úrad pre publikácie

Publications.eu.int